

Trøndelag fylkeskommune
Tröndelagen fylhkentjielte

STRATEGI

For opplæring av minoritetsspråklig ungdom og voksne
I Trøndelag 2022 - 2023

1 Mål for strategien

Strategi for opplæring av minoritetsspråklig er et oppdrag fylkesadministrasjonen fikk i forbindelse med framleggelsen av utfordringsdokumentet høsten 2020. Fylkestinget vedtok at:

Det forventes en økning i antallet minoritetsspråklige elever i Trøndelag. Disse elevene må sikres tilstrekkelig opplæring i norsk. Det er viktig at det utvikles en strategi for rammene for opplæring av minoritetsspråklige. Strategien bør se på hvilke kriterier for at skoler kan sette i gang med kombinasjonsklasse for minoritetsspråklige og hvordan disse skolene tildeles midler til et slikt tilbud. Det er også viktig å se på hvordan det sikres ressurser for å ivareta minoritetsspråklige elever på skoler som ikke har tilbud om kombinasjonsklasser. Strategien bør også si noe om hvordan man sikrer lærerkompetansen for å kunne gi elevene nødvendig morsmålsopplæring, tospråklig fagopplæring, begynneropplæring i norsk og undervisning i andre fag.

I forarbeidet med strategien ble det foreslått at arbeidet måtte sees i sammenheng med **temaplan for integrering**, som legges frem for fylkestinget vinteren 2022, og andre relevante planarbeider som kvalitetsmeldingen og kompetansestrategien. Et overlappende kunnskapsgrunnlag, men også fylkeskommunens nye og utvidet rolle i integreringsloven, som går inn i fylkeskommunes ansvar på opplæringssiden, var bakgrunnen for dette. En viktig konsekvens av dette grepet er at strategien også inkluderer voksne minoritetsspråklige. I tillegg man åpnet man opp for en mer helhetlig faglig tilnærming. Denne tilnærmingen ble det orientert om i fylkestingstinget i april 2021.

Overordnede målsetninger

Denne strategiens målsetninger følger de forventninger som kvalitetsmeldingen, fullførings- og integreringsreformen legger opp til:

- Flere minoritetsspråklige ungdommer og voksne skal gjennomføre og bestå videregående opplæring
- Flere minoritetsspråklige ungdommer og voksne blir inkludert i arbeids- og samfunnsliv

For å realisere dette foreslår vi følgende:

- **Kvaliteten** på fagområdet må styrkes
- **Tilbudet** må tilpasses målgruppenes behov
- **Kompetansen** til aktuelt personell må styrkes

2 Målgruppe, innsatsområder og tiltak

Hvem er målgruppe for strategien?

Minoritetsspråklige elever og deltakere er en målgruppe med svært forskjellige individuelle utgangspunkt og bakgrunner. Noen har bodd i Trøndelag i 14. dager, andre har bodd her i 14 år. Noen har mye skolegang og mangler kun språkferdigheter i norsk. Andre har svært lite ordinær skolegang. I tillegg til at de skal lære seg norsk. Enkelte har med seg erfaringer fra skolesystemer som er tilnærmet like. Andre har med seg skoleerfaringer som er lite overførbare med det norske opplæringssystemet. I noen sammenhenger er også begrepet minoritetsspråklig lite dekkende.

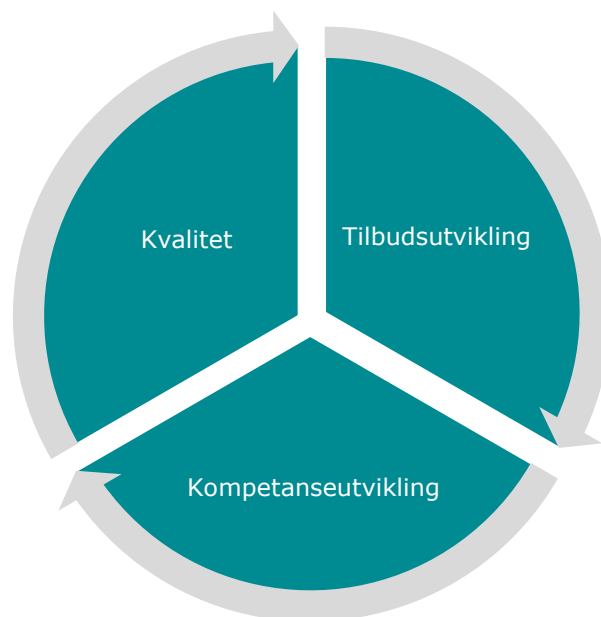
Eksempelvis gjelder dette for etterkommere av innvandrere. De er født og oppvokst i Trøndelag, snakker godt norsk og har skolerestater på linje med majoritetsungdom. De kan likevel oppleve noen av de samme utfordringene som innvandrere med kortere botid gjør.

Hovedmålgruppe

Hovedmålgruppe for strategien vil være minoritetsspråklige elever og deltakere i videregående opplæring med relativt **kort botid** i Norge. Minoritetsspråklige med lengre botid har også utfordringer med å gjennomføre og bestå videregående opplæring. På sikt bør det rettes mer oppmerksomhet mot denne målgruppen.

En helhetlig tilnærming

Forslaget til satsinger beskrives i tre hoveddeler. Det er etter vårt skjønn sentralt at satsingene ikke må sees på som isolerte tiltak. Alle elementene i strategien henger sammen og bør virke i relasjon med hverandre for å fungere best mulig. Satsingens hoveddeler gjelder overordnet både for ungdoms- og voksengruppa, men det er ulikheter i flere enkeltelementer som gjelder særskilt for enten ungdomsgruppen eller voksne.

Figur 1 Illustrasjon viser strategiens satsingsområder og den sentrale relasjonen mellom områdene

Tydelige føringer på kvalitet

Dette området er overbygningen i strategien og overlapper både direkte og indirekte inn i flere av de andre områdene. Satsingen innebærer at skoleeier tar en tydelig regional rolle på fagfeltet. Det foreslås at det etableres et **regionalt kvalitetsrammeverk** for opplæring av minoritetsspråklige. Kvalitetsrammeverket skal ta utgangspunkt i forskning og beste praksis på feltet, både regionalt og nasjonalt, og være i samsvar med andre nasjonale og regionale kvalitetsarbeider. Standarden skal vise vei og peke hvor lista bør ligge i det pedagogiske arbeidet. Den skal tilnærme seg feltet på en helhetlig måte. Kvalitetsrammeverket skal videre være et faglig utgangspunkt for videreutvikling av støtte, veiledning og erfaringsdeling mellom skoler, skoleledere, lærere og

assistenter. Det er en videre ambisjon at virkemidler på tvers av seksjoner, avdelinger og etatsnivåer ses i sammenheng og brukes for å nå målene i strategien.

Kvalitetsrammeverk skal også være et hjelpemiddel for både eksterne og interne som ønsker å sette seg inn i hvordan Trøndelag fylkeskommunen arbeider på feltet. Den skal uttrykke tydelig hva Trøndelag fylkeskommune gjør, og hvorfor vi gjør det vi gjør. Et kvalitetsrammeverket er tenkt å inneholde både rutiner og standarder på flere ulike nivå. Noe vil være særskilt knyttet til ungdomsopplæringen, mens andre elementer er felles med ungdoms- og voksenopplæringen.

Eksempler på elementer i et regionalt kvalitetsrammeverk

- Pedagogisk kvalitetsrammeverk for særskilt språkopplæring
- Forvaltningsrutiner for vedtak om særskilt språkopplæring
- Rutiner for kartlegging og måling av faglig progresjon
- Anbefalinger tverrfaglig pedagogisk samarbeid
- Kriterier for opprettelsen av kombinasjonsklasser
- Anbefalinger for samarbeid med frivillighet, bibliotek mm.
- Anbefalinger for samarbeid om overganger mellom skolenivåer og skole og bedrift
- mm

Tilbudsutvikling

Satsingsområdet tilbudsutvikling handler om hvilke **opplæringsmodeller** som anbefales for målgruppen og hvilke **pedagogiske utviklingsarbeid** som utprøves og videreutvikles. Tilbudene og utviklingsarbeidet skal være forutsigbare og etablert med utgangspunkt i kvalitetsrammeverket.

Eksempler anbefalte opplæringstilbud for minoritetsspråklig ungdom

- Tilbud om innførings- eller kombinasjonsklassetilbud
- Vg1 over to år

Behovene til minoritetsspråklige er særskilt store innenfor voksenopplæringen. Rundt 80-90 % av deltakerne i Trøndelag har vært minoritetsspråklige de siste årene. Voksenopplæringsmodellen har ikke endret seg i takt med denne samfunnsutviklingen. Når er det imidlertid store endringer på vei. Fullføringsreformen tegner opp nye opplæringsmodeller og rettigheter for minoritetsspråklige voksne. Evalueringen av voksenopplæringsmodellen i Trøndelag vil også føre til regionale endringer på feltet. Strategien vil derfor peke på sentrale grep i fullføringsreformen for hvilke opplæringsmodeller man bør satse på for målgruppen fremover. Det tas sikte på å gjennomføre dette så fort sentrale myndigheter åpner opp for dette.

Eksempler anbefalte opplæringstilbud voksne med minoritetsspråklig bakgrunn

- Modulisert fag- og yrkesopplæring
- Kombinert opplæring på både grunnskole- og videregående nivå (kombinasjonsforsøket)

Pedagogisk utviklingsarbeid vil være sentralt på flere områder. Det gjelder utvikling, videreutvikling og implementering av elementer i *kvalitetsrammeverket*. Det handler om *videreutviklingen av dagens tilbud*, og sist, men ikke minst, det handler om *kompetanseutvikling* til pedagogisk personell. Pedagogisk utviklingsarbeid er sånn sett både et viktig element og drivkraft i implementeringen av strategien.

Eksempler på viktig utviklingsarbeid

- Utvikle et regionalt kvalitetsrammeverk for særskilt språkopplæring
- Prøve ut integrert språk og fagopplæring på flere skoler
- Prøve ut opplæringsmodeller med tidlig vekslning mellom praksis og skole kombinert med forsterket språkopplæring
- Videreutvikle karriereveiledning og karriereveiledning som er tilpasset målgruppen
- Videreutvikle arenaer for kunnskap og erfaringsdeling
- Videreutvikle verktøy for deling av ressurser

Kompetanseutvikling

Behovet for kompetanseutviklingen handler om at det er en mismatch mellom den kompetansen skoler og bedrifter har, og den kompetansen man trenger for å arbeide kvalitativt godt på feltet. Skolene trenger mer kompetanse i både begynneropplæring i norsk, opplæring i grunnleggende ferdigheter, tospråklig opplæring, og kompetanse på både metoder, innretninger, systemer og verktøy for hvordan denne kompetansen kan anvendes i kombinasjon med annen fagopplæring. Kompetanseutvikling henger nært sammen med både innføring av et kvalitetsrammeverk og tilbudsutvikling. Det er viktig at dette området sees i sammenheng med de andre satsingene, særskilt det som omhandler utviklingsarbeid og kunnskaps- og erfaringsdeling. Kompetanseutviklingen gjelder både videreutvikling av kompetanse for skoleledere, pedagogisk personell, miljøarbeidere, bedriftsveiledere mm, men det handler også om rekruttering, tilknytting og videreutvikling av formell kompetanse.

Eksempler på kompetanseutviklingstiltak

- Tiltak tilknyttet ordningen desentralisert kompetanseutvikling (DEKOM) videreføres og utvides til flere skoler
- Kompetanseheving av formell kompetanse innen fagfeltet styrkes gjennom eksempelvis bruk av statlige tilskuddsordninger
- Undersøke muligheten av å rekruttere eller knytte til seg flere to-språklige lærere og assistenter
- Undersøke muligheten av å knytte seg til planlagt digital base med tospråklige lærere i regi av NAFO
- Videreutvikles et regionalt system for faglig veiledning og støtte til skoler

**Trøndelag
fylkeskommune**

Trööndelagen fylhkentjielte